

Innanríkisráðuneytið

Stýrihópur um mótun réttaröryggisáætlunar og
vinnuhópur um áætlun um fullnustu refsinga
Sólvallargötu 7, 101 Reykjavík

B.t. Skúla Þórs Gunnsteinssonar.

Akureyri, 31. maí 2015

Tilv.: IRR13050185/11.11.0

Efni: Svar skv. beiðni stýrihóps um miðlun réttaröryggisáætlunar og vinnuhóps um áætlun um fullnustu refsinga.

Afstaða, félag fanga og annarra áhugamanna um bætt fangelsismál og betrun, er félag sem berst fyrir réttindum fanga líkt og nafnið gefur til kynna. Stjórnarmenn Afstöðu eru allir í afplánun og eru þeir kjörnir af samföngum í kosningu. Afstaða er því rödd dómþola í málum þeim tengdum og varðar réttindi þeirra og skyldur, en að auki eru í Afstöðu aðstandendur fanga og annarra áhugasamra um framfarir í fangelsismálum. Afstaða hefur beina hagsmuni af þeirri vinnu sem stýrihópurinn sinnir og hefur margt fram að færa í þessu máli enda telur Afstaða að mikilla breytinga sé þörf á núverandi refsikerfi. Afstaða leggur áherslu á betrun.

Hugmyndafræði.

Hugmyndafræði fullnusturefsinga ætti að vera betrun í stað refsingar og fremur ætti umfjöllunarefnið að vera betrunarvist en ekki refsivist. Á Norðurlöndum hefur verið sýnt fram á að vægari dómur fyrir afbot, betri aðstaða og aðbúnaður afplánunarfanga og það að fangavistin hafi jákvætt innihald t.d. með bóknámi, verknámi og starfsþjálfun fyrir fanga (meðan á afplánun stendur en ekki síður eftir afplánun), hefur skilað sér í lægri endurkomutíðni í fangelsi. Það leiðir svo aftur af sér minni fjárhagslegan kostnað fyrir samfélagið allt þegar einstaklingar hafa náð betrun, snúið við blaðinu og horfið frá slæmum síðum. Vissulega getur kostnaður við fullnustu refsinga verið meiri í byrjun þegar rekin er markviss betrunarstefna en til lengri tíma litið sparar hún samfélaginu umtalsverða fjármuni. Hver og einn einstaklingur sem snýr við blaðinu og lætur af fyrri iðju sparar samfélaginu kostnað vegna 1) afskipta lögreglu (oft og tíðum einnig heilbrigðisyfirvalda) og annan sakarkostnað, 2) dómstólameðferð, 3) tjón brotþola (líkamstjón og miski, eignaspjöll o.fl.), 4) annan samfélagslegan kostnað eins og örorkubætur eða fjárhagsaðstoð sveitarfélaga og 5)

fangelsiskostnað. Ef slíkur einstaklingur hefur ekki stundað atvinnu en nær að snúa við blaðinu og afla sér tekna sparar það ríkisvaldinu a.m.k. tugi milljóna yfir lífsskeið viðkomandi og jafnvel meira, sé umræddur dómþoli ungur að árum.

Í núverandi fullnustukerfi er ekki rekin betrunarvist. Til þess að unnt sé að segja að rekin sé "betrunarvist" hér á landi verður að vera um að ræða betrunarstefnu. Slík stefna er ekki til. Betrunarstefna verður að hafa ákveðin markmið sem eru mælanleg til þess að fá upplýsingar um hvort stefnan beri árangur eður ei. Sá árangur verður væntanlega best mældur með því hvort endurkomum dómþola hafi fækkað. Þessi atriði verða að vera mæld og rannsökuð sérstaklega og æskilegt er að það sé utanaðkomandi aðili en ekki Fangelsismálastofnun sem geri slíkt reglulega með úttekt eftir fyrirfram ákveðnum forsendum um það hvernig endurkomutíðnin skuli reiknuð og mæld. Þá er sérstaklega mikilvægt að stjórnvöld sýni fram á skilvirkni aðgerða sem fela í sér mesta inngrípi sem ríkisvaldinu leyfist að hafa í líf þegna sinna með hlutlausum og áreiðanlegum mælikvörðum.

Yfirvöld hérlendis kalla refsivistina stundum betrunarvist og vissulega hafa verið tekin nokkur skref í rétta átt en því miður er enn langt í land. Dómþolar eru t.d. dæmdir til refsingar og hvergi er í lögum minnst á "betrun". Námsframboð er afar takmarkað og fjárhagsleg aðstoð vegna kostnaðar við nám er af skornum skammti. Aðgengi til náms er mismunandi eftir fangelsum og aðilum þannig mismunað. Mjög algengt er að dómþolar með styttri dóma (12-18 mánuði) sem eru með mál í kerfinu fái ekki reynslulausn og önnur réttindi, t.d. dagsleyfi, sem aðrir dómþolar fá. Nær enga aðstoð sálfræðinga eða geðlækna er að fá fyrir fanga, sem er ekki viðunandi fyrir breiðan hóp dómþola sem margir þurfa reglulega meðhöndlun. Engin kennsla eða þjálfun í lífsleikni á sér stað, en á því væri mikil þörf hjá mörgum ungum dómþolum. Félagsráðgjöf er afar takmörkuð. Tómstundastarf er af skornum skammti og litla vinnu er að hafa. Fangar í dag eru í raun í "geymslu" á meðan þeir taka út refsingu. Það er ekki betrun. Samskipti við vini og fjölskyldu er takmörkuð vegna mikils símakostnaðar, auk mjög takmarkaðra réttinda varðandi nettengdar tölvur. Fangelsismálastofnun er fjársvelt og undirmönnuð.

Því miður er tíminn ekki nýttur til að betra dómþola með því að veita þeim þá sálhjálp og geðheilbrigðisþjónustu sem þörf er á. Menn eru ekki hvattir til náms við hæfi eða studdir við það. Verknám er ekkert. Dómþolar á Vernd eiga erfitt með að stunda nám vegna þess kostnaðar sem þeir bera af verunni þar. Mjög fáir dómþolar stunda háskólanám. Tímanum sem menn eru í afplánun er því sóað og hættu er á því að dómþolar komi aftur út í samfélagið forhertari en áður, nema vilji þeirra sjálfir til betrunar sé þeim mun sterkari og þeir berjast sjálfir fyrir rétti sínum. En til þess að brjóta ákveðinn vítahring neyslu og afbrota þarf mikið að koma til, ekki síst utanaðkomandi faglegur stuðningur og hvatning. Margir dómþolar hafa aldrei unnið á almennum vinnumarkaði. Engin starfsendurhæfing, starfsþjálfun eða stuðningur fer fram eftir að afplánun lýkur. Nokkrir dómþolar nýttu sér úrræði starfsendurhæfingar Ekron fyrir nokkrum árum með góðum árangri, en eftir að það úrræði var lagt niður sýndi velferðarráðuneytið engan vilja til að taka upp sambærilegt úrræði til atvinnuendurhæfingar.

Við viljum vera kölluð velferðaríki þar sem mannréttindi eru í hávegum höfð. Til þess að svo megi verða þurfum við að taka upp markvissa betrunarstefnu og þegar menn eru dæmdir til afplánunar séu menn dæmdir til betrunar fyrst og fremst, en ekki til refsingar eingöngu. Refsidómur þýði ekki missi á mannréttindum eins og réttinn til þess að lifa með reisn, rétt til menntunar, rétt til "the highest attainable standard of health" semsagt heilsu og ekki má mismuna föngum vegna stöðu þeirra osfrv.

Betrúnin ætti að byggjast á mannúðarsjónarmiðum, menntun, sálfræði- og vímuefna meðferðum. Tómsundur, nám og vinna ætti að vera fjölbreytt og læknisþjónusta, sálrænn stuðningur, félagsráðgjöf og sálsgæsla til fyrirmyndar. Vistarverur ættu að vera boðlegar og fangaverðir sérþjálfaðir í betrun. Samskipti fangavarða og fanga þurfa að vera góð og um samstarf þarf að vera að ræða.

Til upplýsingar og umhugsunar fyrir nefndina vill Afstaða koma eftirfarandi á framfæri: Árið 2013 sendi Stefán Eiríksson, þáverandi lögreglustjóri í Reykjavík, bréf til þáverandi innanríkisráðherra, Ögmundar Jónassonar, um tillögur að vísni af betrunarstefnu. Lögreglan vildi í samstarfi við ráðuneytið, Fangelsismálastofnun og sveitarfélögin koma á ákveðnu úrræði sem dómsþolar myndu gangast í gegnum í afplánun. Ef þeir stæðust það, þá fengju þeir reynslulausn fyrr og aðstoð við að fóta sig í lífinu eftir afplánun, þ.e. að sveitarfélögin myndu aðstoða við húsnæði, meðferð, nám eða vinnu. Virkt eftirlit yrði með þeim og þar kæmu að félagsfræðingar, bæði Fangelsismálastofnunar og sveitarfélaganna, að málum. Hver þáttur lögreglunnar yrði er okkur ekki kunnugt um, en algengt er á Norðurlöndunum að lögreglan komi að ákvörðunum um dagsleyfi, helgarleyfi og reynslulausn fanga.

Afstaða sendi borgarstjóranum í Reykjavík erindi á svipuðum nótum í febrúar sl. og tók hann mjög vel í málið og vísaði erindinu á Stefán Eiríksson, sviðsstjóra velferðar hjá borginni. Stefán Eiríksson er sá sami og sendi Ögmundi erindið á sínum tíma. Stefán og borgarstjóri eru hlyntir úrræðinu og vilja koma að því. Fangelsismálastofnun er einnig hlynt því og því ætti að vera auðvelt að koma þessu á á þessum tímapunkti, en ljóst er að samtök sveitarfélaga, innanríkisráðuneytið og lögreglan þyrftu einnig að koma að málum.

Hér er linkur á samstarfsverkefni Betrunarstofu Danmerkur og allra sveitarfélaga í Danmörku: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Samarbejde-med-kommunen-2365.aspx>

Framtíðarsýn.

Meðalhóf stjórnarsýslulaga segir til um að vægasta úrræði skuli beitt að settu markmiði. Í því ljósi ættu menn með styttri dóma vegna ungs aldurs eða við fyrsta brots að vera gefinn kostur á því að afplána dóm með rafrænu eftirliti, líkt og gert er annars staðar á Norðurlöndum.

Menn sem hefja afplánun ættu að fara í ýtarlegt mat á líkamlegu og sálrænu heilbrigði og hljóta meðferð í samræmi við það. Taka ætti tillit til öryggis þeirra og annarra varðandi ákvörðun um vistunarstað. Fjölbreyttari úrræði þarf í fullnustu dóma og með tilliti til meðalhófs ættu fangar að hefja afplánun í opnu úrræði, sé þess kostur, og ef það telst ekki mögulegt sökum öryggisreglna ætti að fylgja rökstuðingur fyrir öðru og mönnum gefinn kostur á að bæta ráð sitt með markvissri áætlun.

Allir einstaklingar sem eru í afplánun verða að eiga jafna möguleika á tækifærum eins og opnum úrræðum, dags- og helgarleyfum og reynslulausnum, hvort sem er eftir helming afplánunar eða 2/3 hluta hennar. Engu máli á að skipta hvort einstaklingurinn sé í fyrsta skipti eða 20. skipti í afplánun og hvort einstaklingurinn hafi eins árs dóm eða 20 ára. Allir verða að eiga jafna möguleika á öllum úrræðum. Það er lykilatriði, því annars mun betrunarkerfið aldrei virka og þar af leiðandi verða einstaklingarnir aldrei jafnir. Mjög misjafnt er hvenær á lífsleiðinni einstaklingurinn finnur hjá sjálfum sér að nú sé tími til að koma reglu á sitt líf og að nú verði allt gert til þess að betra sig, því er mikilvægt að öll úrræði séu til staðar á þeim tímapunkti.

Tillögur að framgangi og betrun í fangelsiskerfinu

Tillögurnar eru settar fram með hliðsjón af norsksri og dansksri afplánunar-tilhögun.

Tilgangurinn er fyrst og fremst að fækka endurkomum í fangelsi, að byggja upp einstaklinga sem hafa lágt sjálfsmat og hafa villst af braut, auk þess að fækka vímuefnaneytendum innan fangelsisins.

1. Dómpoli sem ekki hefur áður gerst brotlegur og fær **undir 2 ár í refsingu afpláni í rafrænu úrræði**. Til að koma í veg fyrir skaðsemi sem það að fara í fangelsi getur haft í för með sér, atvinnumissi, fjölskyldu- og vinamissi, falla í rangan félagsskap o.fl. teljum við vænlegra til árangurs að fólk með minniháttar dóma fari aldrei inn í fangelsiskerfið. Oft hafa ungir og áhrifagjarnir einstaklingar, með minniháttar dóma, farið í fangelsi og kynnst þar mönnum sem eru ekki á leið til betrunar. Þeir jafnvel líta upp til þeirra og dragast inn í harðari afbrot að afplánun lokinni. **Rýmka ætti skilyrði vegna samfélagsþjónstu** sem eru þannig í dag að dómpólar með allt að 9 mánaða óskilorðsbundinn dóm geti sótt um og fengið samfélagsþjónstu. Hámarksíð ætti að hækka í 18 mánuði en 12 mánuði að lágmarki. Búa ætti betur að samfélagsþjónustu og e.t.v. kanna hvort unnt sé að tengja saman samfélagsþjónustu á stundum við starfsendurhæfingu. Dómpólar fá lítið út úr því að vera eingöngu að skúra gólf.
2. Að reglan verði sú að einstaklingar sem hafa ekki áður gerst brotlegir og fá dóm sem er **undir 7 ár hefji afplánun í opnu úrræði**. Þá er hugað að sömu ástæðu og í lið nr.1. Standist viðkomandi hins vegar ekki þær kröfur sem gerðar eru til þeirra sem vistast í opnum úrræðum séu þeir einstaklingar sendir í lokað fangelsi.
3. Lögð er til sú breyting að í stað þess að hafa rétt til leyfa utan fangelsis eftir að $\frac{1}{3}$ dóms hefur verið afplánaður (þó aldrei síðar en eftir 4 ára afplánun), eins og er í dag, verði reglan sú að **taka dagsleyfa hefjist eftir afplánun $\frac{1}{4}$ dóms**. Dæmi er um að menn sem fá reynslulausn eftir að hafa afplánað helming dóms hafi aldrei kost á því að nýta sér dvalarleyfi, þar sem þeir uppfylla skilyrði til afplánunar á Vernd áður en $\frac{1}{3}$ af dómi (sá tími sem miðað er við í dag að taka dagsleyfa hefjist). Miðað við núverandi fyrirkomulag hefst réttur til töku dagsleyfa eftir 4 ár, hvort sem menn eru með 12 eða 16 ára dóm. Megintilgangur breytingarinnar þó sá að dómpoli missi ekki tengsl við venjulegt fólk og venjulegt líf, en dæmi eru um einstaklinga sem hafa lítið annað að gera en að heimsækja menn sem þeir hafa afplánað með.
4. Einstaklingar hafi möguleika á **námsháttöku utan fangelsis** þegar þeir uppfylla skilyrði til dvalar utan fangelsis, hafa sýnt af sér fyrirmyndarhegðun í fangelsi og stunda nám við námsgrein sem krefst þátttöku í námslotum. Það hefur sýnt sig að einstaklingar sem mennta

sig og vinna sér inn ákveðin starfsréttindi gengur betur að feta sig í samfélaginu en ella að lokinni afplánun.

5. Að dómpóla sem hefur afplánun verði **úthlutað félagsráðgjafa frá sínu sveitafélagi** sem heldur utan um hans mál, veitir honum upplýsingar varðandi framgangs- og betrunarstefnu fangelsisins og ýti undir að hann nýti sér þau úrræði sem honum stendur til boða. Tilgangurinn er að auðvelda eftirfylgni með einstaklingnum þegar hann snýr út í samfélagið að nýju og tryggja að hann fái þá aðstoð sem sveitarfélögin bjóða upp á. Með því að skipuleggja slíka aðstoð betur en nú er gert fær samfélagið meira til baka fyrir þá aðstoð sem veitt er, en hefur ekki verið nægjanlega markmiðsmiðuð. Þannig getur félagsráðgjafinn fylgst með, frá upphafi, hvert einstaklingurinn hyggst stefna í vinnu eða námi og aðstoðað við að sækja þau meðferðarúrræði sem einstaklingurinn hefur hug á. Félagsráðgjafar fangelsismálastofnunar verði síðan tengiliðir við félagsráðgjafa hjá félagsþjónustum sveitarfélaganna.
6. Eftir ár á dvalaleyfum fyrir utan fangelsi, hafi vistmaður unnið sér það inn, fái vistmaður tækifæri á **2 daga leyfi**. Þá er verið að hugsa til að menn virkji samband við sína nánustu, börn, maka, foreldra, systkin. Því í 14 tíma leyfi er mikið um stress og áreiti fyrir vistmenn, þeir reyna að gera allt á 14 tímum, og væri því hægt að eyða meiri tíma með hverjum og einum. Þetta úrræði þarf að hugsa með hagsmuni maka, barna og fjölskyldu fangans í huga. Þetta úrræði er eitt það allra mikilvægasta í betrun fangans. Afstaða telur að ekki megi líða lengri tími en 1 ár frá því að fanginn byrjaði á dagsleyfum þangað til að 2 daga leyfi verði veitt.
7. Þegar einstaklingur afplánar á áfangaheimili Verndar eða sambærilegu úrræði verði 2ja daga leyfin helgarleyfi sem gildi allar helgar. Þá verði hætt að gera kröfu um viðveru á Vernd virka daga, milli 18:00 og 19:00. Algengt er að einstaklingar sem eru að feta sig út í lífið taki að sér störf í þjónustugreinum og iðnaði. Hvort sem um er að ræða starf í verslun, byggingavinnu eða skyndibitastað er vinnutíma vart lokið um kl. 17:00 þannig að einstaklingur geti lokið störfum og ferðast á dvalarstað. Þá eru dæmi um að nám, s.s. nám til matsveins og háskólanám í fjarnámi, hefjist kl. 17:00 og standi fram eftir kvöldi. Ekki er séð að slíkar hömlur, sem þær að vera á dvalarstað sínum milli kl. 18:00 og 19:00, þjóni sérstökum tilgangi enda gengst einstaklingurinn undir að ávallt sé hægt að ná í hann símleiðis. Lagt er til að hámarksvistunartími á Vernd eða í sambærilegu úrræði verði færður upp í 18 mánuði
8. Að reglan verði sú að sé vistmaður búin að vinna sér inn rétt til dvalar fyrir utan fangelsi verði það **fært úr 30 daga fresti og yfir í 12 leyfi á ári að lágmarki**. Samkvæmt heimildum frá Kriminalforsorgen í Danmörku hafa vistmenn rétt á leyfi til dvalar fyrir utan fangelsi á 3 vikna fresti, hvort sem það er dagsleyfi eða helgarleyfi. Nýti vistmaður sér ekki leyfið þá fellur það ekki út heldur safnast upp. Þ.e.a.s að ef 6 vikur líða frá því að vistmaður nýti sér leyfi, þá getur hann tekið út 2 í einu. Tilgangurinn er sá að vistmaður nýti sér þessi úrræði og haldi fast í tengsl sem hann hefur við ættingja og vini. Dæmi eru um að skjólstæðingur fangelsismálastofnunar verði af 2-3 dvalarleyfum á ári því hann er að hagræða og seinka leyfum í kringum viðburði sem eiga sér stað í hans persónulega lífi fyrir utan fangelsi, t.d afmæli ættingja. Í Noregi fá fangar 24 stunda leyfi í minnst 18 skipti á ári en mest 30 skipti, þó má veita fleiri leyfi ef rík ástæða er fyrir hendi. Þess má geta að Ísland er það ríki sem veitir fæst leyfi frá fangavist í Evrópu eða um 7 sólarhringa. Það ríki sem kemur á eftir okkur er Úkraína með 13 sólarhringa samtals. Norðurlöndin hafa mun rýmri reglur.
9. Að reglan verði sú að nýti vistmaður sér ekki dvalarleyfi sem hann á rétt á **verði hann ekki af því heldur eigi hann það inni** og geti þá nýtt sér það næst þegar hann á rétt á dvalarleyfi. Dagsleyfi eru sérlega mikilvægur þáttur í að viðhalda tengslum við vini og vandamenn, því er núverandi fyrirkomulag verulega gallað þar sem fjöldi leyfa á ársgrundvelli fellur í raun niður þar sem oft geta liðið meiri en 30 dagar á milli leyfa.

10. Að lög um fullnustu refsinga á rafrænu eftirliti verði breytt þannig að dómþolar sem afplána á rafrænu eftirliti þurfi ekki að hafa fyrst afplánað á áfangaheimili Verndar eða sambærilegu úrræði heldur geti þeir strax **hafið afplánun á rafrænu eftirliti**. Þannig er opnað fyrir möguleikann á að dómþolar sem eru með styttri dóma hefji afplánun með rafrænu eftirliti. Það kemur í veg fyrir að dómþolar komist í kynni við vistmenn sem eru að afplána, eða hafa verið í afplánun, í fangelsum. Standist einstaklingur ekki þær kröfur sem gerðar eru til þeirra sem afplána undir rafrænu eftirliti sé viðkomandi hins vegar látinn afplána í opnu fangelsi. Lagt er til að hámarkstími á rafrænu eftirliti verði 18 mánuðir.
11. Heimildir til að veita einstaklingum reynslulausn, helming eða á milli $\frac{1}{2}$ og $\frac{2}{3}$, hafa verið lítið nýttar. Nauðsynlegt er að meta, t.d. ef einstaklingur er kominn á skrið í námi, hvort vænlegra sé til árangurs að veita reynslulausn fyrr í einhverjum tilfellum þannig að viðkomandi geti tekið þátt í verklegum hluta náms eða að öðru leyti skapa samfellu – og framgang – í uppbyggjandi starfi sem sé líklegt til að leiða til þess að einstaklingurinn snúi síður í fangelsi að nýju. Auka ætti möguleika dómþola að afplána í áfengis- og/eða vímuefna meðferð og auka fjölga meðferðarúrræðum innan og utan Fangelsismálastofnunar. Engin þjónustusamningur er t.d. á milli Fangelsismálastofnunar og meðferðarheimilinu á Krísvík. Rýmka ætti möguleika dómþola að afplána í meðferð í upphafi og/eða lok afplánunar þar sem það á við.
12. Deildarskipta þarf fangelsum landsins miklu meira og veita meiri fríðindi en gert er í dag. Það myndi valda því að enn erfiðara yrði fyrir fanga að brjóta af sér í fangavistinni og sambúð fanga yrði mun betri en hún er í dag. Einnig yrðu samskipti fanga og fangavaraða betri. Í dag eru alls ekki margir fangar sem þyrftu að vera t.d. á lokuðum göngum og væri hægt að leysa það með að hafa 2 lokaða ganga á Litla-Hrauni og aðrir gangar yrði þá misopnir. Opin fangelsi yrðu þá gerð meira opin en þau eru í dag, enda má segja að þau séu ekki nema hálf opin. Á Norðurlöndunum eru opin fangelsi mun opnari en íslensku fangelsin. Öll þessi skref myndu hafa gífurleg áhrif á allt er varðar umgengni, samskipti við samfanga og fangaverði, fíkniefna og lyfjaneyslu og alla hegðun í fangelsunum.

Gildi.

Betrun, mannréttindi, þjónusta, öryggi og fyrirgefning.

Markmið.

Betrunarvist skili út í samfélagið betri einstaklingum en það tók að sér. Einstaklingum, konum og körlum sem hafa betri framtíðarmöguleika og eiga auðveldara með að aðlagast aftur samfélaginu sem fullgildir borgarar þess.

Að lokum.

Afstaða vill koma því á framfæri að félagið hefði talið nauðsynlegt og í raun eðlilegt að félagið hefði haft fulltrúa í vinnuhópnum eða a.m.k. áheyrnarfulltrúa. Ef raunverulegur áhugi er fyrir hendi hjá stjórnvöldum til þess að breyta refsivist yfir í betrunarvist og fylgja í fótspor nágrannaríkja, þá verða stjórnvöld að viðurkenna að við séum á eftir í þessum málaflokki og

fá reynslumikið og menntað fólk úr betrunarkerfum nágrannaríkja okkar að móta betrunarstefnu Íslendinga. Við erum nefninlega ekki að finna upp hjólið í þessum efnum heldur þvert á móti heldur hefur þetta sýnt ótvíræðan árangur í þeim löndum sem hafa tekið upp þessa stefnu og því nokkuð til af fólki með þá reynslu, en ekki á Íslandi. Taka þarf upp hugtakið betrunarstefna og jafnvel breyta nafni Fangelsismálastofnunar í Betrunarstofa ríkisins. Til að þetta vinnist vel og við getum ýtarlega greint frá okkar hugmyndum þarf samtal til og sjálfsagt oftast en einu sinni. Afstaða lýsir sig tilbúna til þess að skipa fulltrúa til að vinna að þessu kerfi með vinnuhópnum.

Akureyri, 31. maí 2015.

Virðingarfyllst,

f.h. Afstöðu,

Guðmundur Ingi Þóroddsson, formaður.

Fylgiskjal 1: Norsku fangelsislögin: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-05-18-21>

Fylgiskjal 2: Umsagnir Afstöðu um drög að frumvarpi um fullnustu refsinga: <http://www.afstada.is/stjornsysla.html>

Fylgiskjal 3: Grein eftir Knut Storberget, fyrrv.dómsmálaráðherra Noregs: <http://www.afstada.is/noregur.html>

Fylgiskjal 4: Bréf afstöðu til borgarstjórans í Reyjavík